

VRIJWILLIGE ARBEIDSDIENST VOOR
VLAANDEREN (VAVV), jongerenorganisatie
1940-1944.

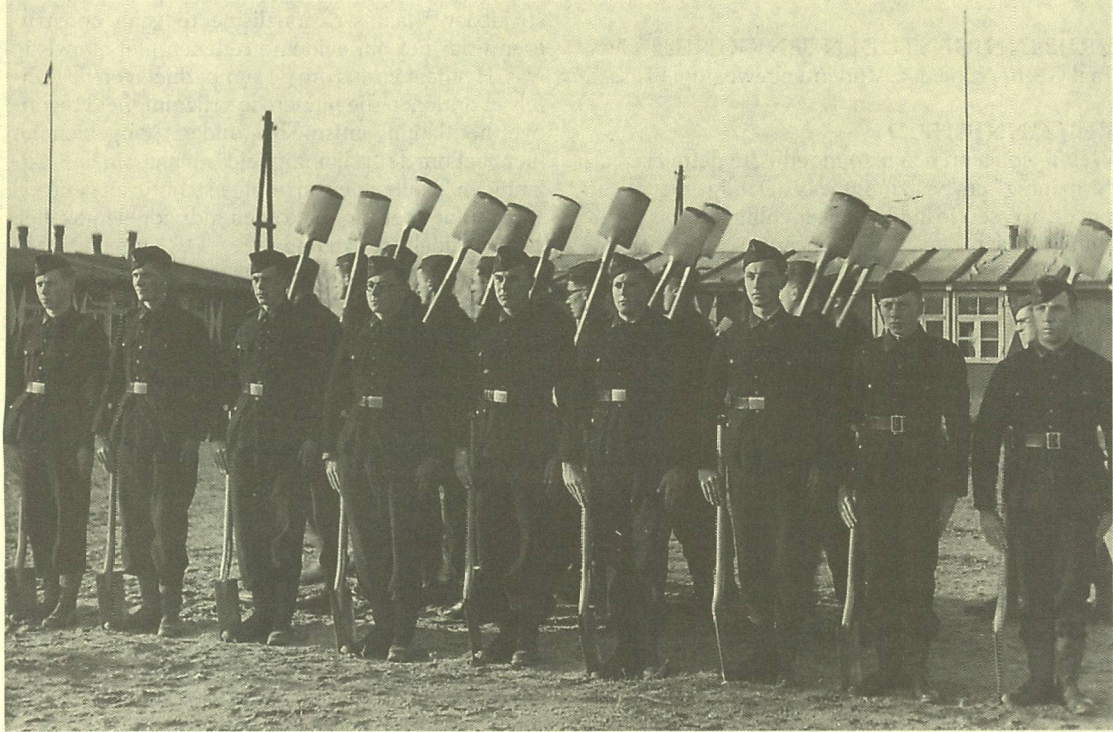
De idee van een arbeidsdienst waarbij jongeren
werden ingeschakeld in werken van openbaar nut
ontstond in de jaren 1920 en 1930 in een aantal

West-Europese landen, in de Sovjet-Unie en in de Verenigde Staten. In Duitsland maakte men na de machtsovername door de nationaal-socialisten in 1933 een dienstperiode in de Reichsarbeitsdienst (RAD) voor jonge mannen en vrouwen verplicht. Deze dienst stond na 1940 in de door de Duitsers bezette landen model voor een aantal organisaties die met minder of meer steun van de bezettende overheid en de RAD totstandkwamen.

In België werden spoedig na de wapenstilstand in 1940 pogingen ondernomen. Een aantal uit krijgsgevangenschap ontslagen officieren probeerde een Nationale Arbeidsdienst (NAD) op te richten. Er werd een beroep gedaan op het Commissariaat Generaal voor 's Lands Wederopbouw, dat de oprichting op zich nam van een enkele Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen (VAVV) en een voor het Waalse land. Uit de aanvankelijke beperking tot de mannelijke jeugd blijkt, dat men ook wilde voorzien in een tijdelijke vervanging van de dienstplicht in het Belgisch leger. Tot leider van de VAVV werd **Renaat van Thillo** benoemd. Het hoofdkwartier was in Antwerpen gevestigd. Op 30 januari 1941 werd het eerste kamp geopend. Later dat jaar werd nog een tiental andere kampen geopend. Op 1 oktober 1941 werd een afdeling Vrouwelijke Jeugd in de VAVV opgericht, die weldra over verscheidene kampen beschikte. Het hoogtepunt naar buiten

voor de VAVV-activiteit was het werkkamp Nieuw Westland in Zandvliet, waar tussen april en augustus 1942 een dijk werd aangelegd.

De VAVV baadde van meet af aan in een Nieuwe Orde-sfeer. Er traden voornamelijk jongeren toe van collaborerende organisaties. Hierdoor geraakte de VAVV betrokken in het politieke getouwtrek. Aanvankelijk kon het **Verbond van Dietsche Nationaal Solidaristen** (Verdinaso) zijn invloed doen gelden. De opleidingsschool te Brecht droeg de naam van de Dinaso-leider **Joris van Severen**. Het **Vlaamsch Nationaal Verbond** (VNV) probeerde zijn greep te vergroten en kon daarbij rekenen op secretaris-generaal **Gerard Romsée** onder wiens bevoegdheid de VAVV viel. Medio 1942 werden besprekingen gevoerd tussen Van Thillo, het departement van Romsée, het VNV en leiders van de **Nationaal-Socialistische Jeugd Vlaanderen** (NSJV) die tot een toenadering leidden. Het VNV en de NSJV begonnen een werfcampagne waardoor heel wat VNV'ers in het VAVV-kader kwamen. Maar Van Thillo hield het VNV op afstand en voer een onafhankelijke koers. Hij werd gesteund door de RAD en de SS die de VAVV als een instrument zagen tot het instellen van een algemene verplichte arbeidsdienst. Van Thillo trok de kaart van de SS en de **Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeenschap** (DeVlag). VNV-gezinde VAVV'ers protesteerden,

Het kamp van de VAVV in Klein Sinaai (28 januari 1944). Deze jongerenorganisatie was in 1940 opgericht door het Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw naar het model van de Duitse Reichsarbeitsdienst. De VAVV behoorde meteen tot het Nieuwe Orde-milieu en werd snel onderwerp van politiek getouwtrek. (SOMA)

terwijl ook Nederland Eén! er aanhang had. Romsée probeerde tevergeefs zijn invloed te laten gelden. Het gevolg van de openlijke machtsstrijd was dat de werving stokte. Ze werd slechts in beperkte mate en tijdelijk in de hand gewerkt door maatregelen als die waarbij universiteitsstudenten, die van maart 1943 af door de verplichte tewerkstelling in Duitsland waren getroffen, daaraan konden ontkomen door zich te verbinden tot twee dienstperioden van 6 maanden.

De krachtmeting tussen Van Thillo en Romsée eindigde toen de VAVV op 30 april 1944 bij decreet van het Comité der Secretarissen-Generaal werd ontbonden en hervormd in een vereniging zonder winstoogmerk, die in feite afhing van de RAD. Een deel van het VAVV-kader nam ontslag. In september 1944 week Van Thillo met wat van de VAVV was overgebleven naar Duitsland uit. Daar kondigde de **Vlaamsche Landsleiding** waarin Van Thillo werd opgenomen als arbeidsdienstleider, een arbeidsdienstplicht af voor de jaarklassen 1924-1927. Na de bevrijding werden leden van de VAVV vervolgd wegens **collaboratie**.

LITERATUUR: G. de Smet, *De Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen 1940-1944*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1982; – B. de Wever, *Greep naar de macht. Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde. Het VNV 1933-1945*, 1994.

BRUNO DE WEVER